

1865-06-18

AFSENDER

J. C. Jacobsen

MODTAGER

'Hjemmet'

FAKTA

Type:
Brev

Sprog:
Dansk

Afsendersted:
Loire

Arkivplacering:
FA 2-021-00053; F7

Emneord:
Ambroise, Blois, Loire-dalen,
Rejsebrev, rejsebreve

DOKUMENTINDHOLD

Brevet påbegyndt 18. juni og afsluttet 24. Et langt indholdsmættet brev med beskrivelse af Loiredalens byer, natur og historie.

TRANSSKRIFTION

1/

Ved Loire d 18-24 Juni 1865.

Da jeg sluttede mit sidste Brev, foresatte jeg mig at ville næste Gang forsøge paa at gjengive Totalindtrykket, jeg havde modtaget af Bretagne. Dette Fortsæt maa jeg dog foreløbig sætte til Side indtil jeg har meddelt Noget om Udbyttet jeg har havt af mit "Otium" i Tours.- Jeg troer jeg fortalte, at jeg vilde hvile mig lidt dér ovenpaa de mang- foldige Indtryk jeg havde modtaget i de 14 Dage, jeg uophørlig havde været paa Reise fra Stad til Stad og kun gjøre mindre Udflugter i Omegnen i de nærmeste Dage.- Disse mindre Udflugter vare dog af større Dimensioner end jeg havde tænkt, nemlig paa 10, 12 og 16 Timer og i en brændende Solhede, men Mennesket acclimatiseres lettere end Planterne og jeg er fuldkomment acclimatiseret, (d.v.s. under en Parapluie, som Planterne jo rigtignok savne).- Hvad der hjælper overordentligt til at bære den stærke Hede, er Luftens store Tørhed, som kun generer Ansigtet Ansigtet og Øinene.- Jeg var, sandt at sige, noget overmættet af at betragte de mange, herlige normanniske Kirker, Landskaberne, Naturforholdene, Jordbruget, Befolkningen, osv og trængte til lidt Afveksling. Denne frembød Loires Bredder og nærmeste Omgivelser med deres historiske Minder, hvorpaa den er umaadelig Riig.- Nærmest ved Tours ligger Plessis les Tours, Ludvig 11tes berygtede Opholdssted, hvoraf der nu kun ere faa ubetydelige Levninger tilbage, at det ikke lønnede Umagen, at besøge det. Min første Udflugt gik derimod til Loches, 5 Mile fra Tours, ved Floden Indre. Det er en lille meget malerisk By ved Foden af en Steil Klippe, hvorpaa throner Ruinerne af en Klippfæstning, hvis mægtige Hovedtaarne og nærmeste Dele skriver sig fra det 12te Aarhundrede.- Slottet var i lang Tid en Kongeborg, navnlig opholdt Carl 7de sig her og har efterladt et hæsligt Mindesmærke, Gravmonumentet over hans elskede Agnes Sorel. Frankrigs Historieskrivere tillægger hende ubetinget Æren for at have hævet den fra Ungdommen svage og ubetydelige Konge til et høiere aandeligt Liv, ja aldeles

omskabt ham, saa at han endte som en stor Konge men især dvæler Traditionen med hendes Blidhed og Elskværdighed og ved hendes ædle Skjønhed: " la plus belle des belles".- Franskmændene nævner ikke hendes Navn, uden at lægge al den Blødhed og Ynde i Betoningen, som deres Sprog er i Besiddelse af; og i Sandhed,

man kan ikke let forestille sig noget blidere, frommere og skjønnere end det Billede af hende i Marmor, som ligger paa hendes Gravsteen. Jeg kunde ikke lade være at trykke et Kys paa den hvide Pande før jeg forlod Stedet.- Foruden Carl 7de har, bl.A. Frantz 1st resideret her og givet sin Mod-stander, Carl 5te, glimrende Fester 1539 ved sit prægtige Hof. Men som en grel Modsætning til disse deels skjøne, deels glimrende Billeder fremtræder Slottets Benyttelse af Ludvig 11te til det frygteligste af hans Fængsler. Man seer endnu det ene af disse gyselige huller under det Andet, dybt nede i Klippen, hvori de Ulykkelige bleve nedladte eller nedkastede gennem et Hul foroven tildeels uden Lys og uden anden Luft, end den der kunde trænge igjennem Klippe-massens Sprækker. De svære Jernbure ere borttagne men noget af Torturkammerets Inventarium sees endnu. En Kardinal Balve har vansmægtet i 8 Aar i et af Burene, som han selv havde opfundet, og Ludvig XII lod sin Fange, Ludvig Sforza, hensygne i en af de dybe Huler, hvor han dog - ubegribeligt! - udholdt 10 Aar før han døde. Hans Billede med Hjelm og Harnisk er ridset i Klippen, efter sigende af ham selv. Der er ikke faa Indskrifter indridset i Væggene, snart Bønner, snart Forbandelser, deriblandt eeb fra 1785, som spaar det forbandede Kongedømmes Omstyrtelse.- I Nærheden af Slottet staaer en lille men høist interessant Kirke i næsten uforandret reen Rundbuestil, med 3 Skibe og 3 Absider; hvis Midterskib er dækket med høie 8 kantede Kupler eller Pyramider istedetfor de byzantinske, flade Kupler.- Min anden Excursion gik til Blois og Chambord.- Slottet i Blois indeholder en lille Lavning fra Ludvig den Helliges Tid, hvori Stænderne i Blois holdt deres Møder, da Henrik 3de lokkede hertugen af Guise derfra og lod ham myrde. Mordet foregik i den skjøne Flai, som Frantz 11te har bygget*) Vindeltrappen er især et nydeligt Arbeide, hvis Arabesker staaer ved siden af de venetianske! Værelserne ere restaurerede i deres Skikkelse fra Henrik 3des Tid og man seer Kabinetet, hvor Morderne lurede bag Forhænget og stødte ham ned; Kapellet ved Siden af, hvor to Præster laae og holdt Bøn for Mordets heldige

Udfald, Kongens og Cathrine af Mediciis Værelser, hvor deres Planer bleve smedede osv.- I Hjørnet mellem dennne herlige Fløi og den anden meget smukke Hovedfløi fra Ludvig XII's Tid staaer et smukt Taarn, hvori Kardinalen af Lothringen blev myrdet Dagen efter Guise.- Dette Sted er interessant ved sine Minder og tiltrækkende med sin skjønne og rige Architectur og med den herlige Beliggenhed paa en Klippe ligeover Loire. Paa den yderste Pynt er der

et lille Taarn med en Pavillon, det er Cathrines astrologiske Observatorium!- Chambord har sin fornemste Interesse i architectonisk Henseende som et Pragtværk fra Frantz 1ste.- Ogsaa her gav han Fester for Carl 5te, da de 1539 vare "Venner". I Øvrigt har det været beboet af Marschallen af Saxen, af Stanislaus af polen (en Tyksak!) og har tilhørt Napoleons Ven: Berthier.- Nu tilhører det Hertugen af Bordeaux som naturligviis aldrig kan besøge det, men holder det godt vedlige ved at anvende hele Indtægten af den tilhørende, udstrakte Skov, 100.000 francs aarlig til Vedligeholdelsen.- Min tredie Excursion var til Ambroise og Chenanceaux.- Ogsaa til Ambroise knytter der sig blodige Minder. Det var her Blodbadet fandt Sted paa Deeltagerne i "Sammensværgelsen i Ambroise", Forspillet til Bartholomæusnatten; men der er et skjønnere Minde, der knytter sig til dette Slot: det har været Opholdsstedet for den skjønneste Mand i vor Tid, der tillige fremtraadte som en stor Mand og som en af de nobleste Characterer, maaskee den nobleste, som vort Aarhundrede har at opvise: Abd el Kader.- Jeg haaber at faae ham at see i Paris eller andetsteds i Frankrig, men jeg kjender ham ialtfald godt af Horace Vernets mesterlige Portarit. Slottet i Amboise er ret smukt, fra Carl 8de, men har været meget større. Det ligger paa en lodret Klippe og har til begge Sider udstrakte Mure med Taarne, hvorpaa meget skjønne Haveanlæg med prægtig Udsigt op og ned ad Loire. I Kærnen er et lille nydeligt Kapel fra den blomstrende, gothiske Periode (som jeg iøvrigt aldeles har tabt Sandsen for, siden jeg saae Normandiets rene Skjønhed) men i dette lille Format tager "Steenblomsterne" eller "Broderiet" sig unægteligt godt ud, naar det er udført saa fint og smagfuldt som her.- Chenanceaux besøgte jeg samme Dag som Amboise. Det er atter et Værk af Frantz af 1ste, denne cøgte Repræsentant for den franske Aand, der altid kræver at det Skjønne i sig skal indeholde det Elegante (hvilket iøvrigt

fremtræder stærkere i Blois og Chambord end her). Det er henholdsvis lille, men smagfuldt, elegant, nydeligt, bygget paa Bredden af og tværs over Floden Cher, den smukkeste og venligste Flod, jeg har seet i Frankrig, næst efter Seinen. Men dertil kommer at det Indre for en stor Deel er vedligeholdt uforandret (ikke restaureret) fra

de længst henfarne Dage.- Væggene (decoreret Læder, Silketøi og Lærred) Lofterne (Bjælker og Bræder eller Parquet) og Gulvene (Træ eller Fajance) ere de samme; Meublerne for en stor Deel ligesaa, samt adskilligt Huusgeraad. Jeg har speilet mig i Maria Stuarts Toiletspeil og seet hendes 2 broderede Stole samt Frantz d Istes Drikkeglas o.m.a. T, hvoriblandt Cathrine af Medicis Sovekammer og Seng. Der var ogsaa en interessant Suite af Portraiter, tildeels Originaler, hvoriblandt Diana af Poitiers, Anna af Bretagne, Louise af Lothringen og Rabelais, samt en Afstøbning af - "the sweet face of Agnes Sorel" som Murray siger - og jeg med -. Slottet har henimod Slutningen af forrige Aarhundrede været Samlingsplads for Frankrigs aandrige Mænd;

hos den begavede Eierinde Madame Duprés, hvis Character indgjød en saadan Respect at selv de vilde Republikanere skaanede Slottets royalistiske Minder. Nu tilhører Slottet en Privatmand, der med fransk Artighed tillader fremmede at passere gennem hans Værelser, hvor jeg hilste ham ham en passant, medens hans spiste Frokost.- Foruden de her nævnte Slotte har jeg seet en endeel en passant langs Bredderne af Loire, men der er en talrig Mængde langs denne Flod og i dens Nærhed, som jeg ikke har seet og som for Største Delen vise hen til en eller anden Begivenhed eller fremragende Personlighed i Frankrigs Historie. Det er saa-ledes i høi Grad en historisk Grund hvorpaa jeg har vandret. Heldigviis har jeg dog kunnet huske lidt af denne Historie, men kun lidt og Ønsket om at have min Ven R. N. ved min Side har, som tidligere, været meget levende.- Da jeg imidlertid ikke kunde vente at han vilde flyve mig til Hjælp paa Telegraphens Vinger og da fru Ella vel næppe heller vilde samtykke deri, har jeg søgt at stifte Bekendtskab med en Fransk Historiker, Mr. Duruy som ogsaa har været saa forekommende, at give mig en Mængde høist værdifulde Oplysninger, ja endog vil ledsage mig paa min Reise gennem Frankrig - i min Kuffert, hvor jeg meget godt kan anbringe ham, da han er deelt i 3 Dele.- Under

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARISBERGFONDET

Opholdet i Pyrenæerne vil han være mig til stor Fornøielse.- Hvad Landskabet angaaer da ere mine Forventninger ikke blevne tilfredsstillede.- Loires Bredder og Omgivelser omtales sædvanligt som "det skjønne og rige Land": Orleanois, Touraine, Anjou, Poitou; men jeg kan kun meget betinget tiltræde denne Roes.- Hvad Skjønheden angaaer, da mangler der for det Første aldeles smukke Bølgelinier i Horizonten - denne er ligesaa flad som for os og lidt til; dernæst mangler der Skove i vor Forstand, thi her lader man den kun voxe til Halvtræers Høide; saa fælder man den til Brændsel af en Arms Tykkelse saa voxer den igjen fra Roden af.

